

Voorzitter: E. van der Weele (PvdA)

Namens de raad: B. Leemhuis (GroenLinks), F. Folkerts (GroenLinks), R. Gierkink (PvdA), J. Bosma (PvdD), Y. Menger (Stadspartij 100%), R. Stayen (Stadspartij 100%), W. Koks (SP), D. Ram (PVV)

Namens het college: M. Wijnja (wethouder), M. Molema (wethouder)

Namens de griffie: P. Kommerij

## Conformstukken

00:15:19

*Voorzitter:* Goedemiddag. Welkom bij deze meningsvormende sessie over de conformstukken op 26 oktober. Welkom aan de fracties, de pers en de mensen op de publieke tribune. Fijn dat u er bent. We hebben twee conformstukken op de agenda staan vanmiddag waar vragen en opmerkingen over gemaakt zullen worden. Dat is allereerst het Gezondheidsbeleid Gezond Leven in stad 050 en het tweede aanvullend krediet fietsroutes spoorlijn Groningen-Sauwerd. We beginnen met het eerste deel: Gezondheidsbeleid Gezond Leven in stad 050. We hebben een inspreker: mevrouw Marlieke de Jonge van de werkgroep Toegankelijk Groningen.

00:16:49

*Mevrouw De Jonge:* Voor u staat een tevreden burger, dus dit is mijn favoriete rol. Dat lukt vandaag met stip. In het traject naar de nota Gezond Leven in 050 zijn we als werkgroep Toegankelijk Groningen op tijd en zorgvuldig betrokken. Er is ook te lezen dat er naar onze argumenten en aanvullende gegevens geluisterd is. We hebben er ook veel werk in geïnvesteerd. Ons punt was en is zorgen dat mensen met een chronische ziekte, handicap of beperking in beeld komen als burgers die extra risico lopen op verlies van gezonde levensjaren. Daar zitten minstens vier kanten aan. De ziekte handicap zet mensen één-nul achter. De levensverwachting van burgers met een beperking is gemiddeld acht tot veertien jaar korter op basis van cijfers van het RIVM. Mensen met een dwarslaesie leveren bijvoorbeeld gemiddeld zo een twaalf jaar in. Met autisme leef je gemiddeld zestien jaar korter en in combi met een verstandelijke beperking zelf dertig jaar. Schizofrenie kost veertien en een half jaar en zo ziet onze werkelijkheid er ook uit. Ik heb al veel jongere vrienden en strijdmakkers verloren onderweg. Wat de gemeente hier aan kan doen? Leefstijlprogramma's, sportvoorzieningen en sociale activiteiten zijn gewoon nog onvoldoende toegankelijk. Er wordt wel hard aan gewerkt op het ogenblik. Daarbij de stapeling van problemen op. Een beperking betekent vaak extra kwetsbaarheid voor armoede en schulden, een klein sociaal netwerk, geen werk, ongezonde leefomstandigheden en een ongezonde leefstijl, kwetsbaarheid voor pesten en discriminatie, vooral gebrek aan perspectief en tenslotte wordt nog te vaak en te makkelijk gedacht dat de zorg maar alles moet oplossen voor dat soort mensen. Dat is begrijpelijk als historisch erfgoed, maar geen passende route als een inclusieve en ongedeelde samenleving de bedoeling en de koers is. Het klopt dat onderzoek in Groningen en ook landelijk de wensen overlaat, maar dat is geen reden om te blijven slapen. Het begint in Groningen. Als werkgroep Toegankelijk Groningen zijn we daarom blij dat we in deze beleidsvisie in beeld zijn. Nu de bewustwording nog. Dat kost altijd wat meer tijd en de consequenties voor de

uitvoeringsplannen. We verwachten als werkgroep Toegankelijk Groningen dat we daar ook bij betrokken worden. Het gaat ons niet om exclusief beleid, maar om bewuste inclusie, zorgen dat burgers met een chronische ziekte of handicap kunnen meeliften met de algemene voorzieningen, maar dat gaat niet vanzelf.

00:19:48

*Voorzitter:* Dank u wel voor uw bijdrage. We hebben over dit onderdeel een aantal fracties die hier of een vraag over willen stellen of een opmerking. Ik wil deze vragen u eerst allen laten stellen voordat we het woord aan de wethouder geven. Mevrouw Bosma van de Partij voor de Dieren.

00:20:21

*Mevrouw Bosma:* Dank, voorzitter. We hebben met z'n allen een prachtig coalitieakkoord geschreven dat jullie allemaal kunnen lezen, en we zijn heel blij met het aandeel van de belangrijke opgaven van de eiwittransitie hierin. In het beleidsstuk dat hier nu ligt, maken wij ons als fractie een beetje zorgen, omdat er veel aandacht voor roken en overgewicht is, dat zijn erg belangrijke problemen, en ook aandacht voor hoe we die problemen gaan oplossen, maar als we het hebben over de eiwittransitie is er voor het hoe heel weinig aandacht. We zijn heel erg benieuwd of er gaat gesproken worden met kennisinstellingen en met kantines bijvoorbeeld, en of dat kan worden opgenomen in dit beleidsstuk. Dus of er meer aandacht kan komen we voor de eiwittransitie in dit beleidsstuk. Dank u wel.

00:21:10

*Voorzitter:* Helder. Dank u wel. Dan geef ik voor de volgende vraag mevrouw Menger van de Stadspartij 100% voor Groningen het woord.

00:21:18

*Mevrouw Menger:* Dank u wel, voorzitter. Mijn fractie heeft een specifieke vraag met betrekking tot de financiële consequenties, want ik kon hem niet goed duiden. Het riep bij mij meer verwarring op dan dat ik dacht dat het logisch was. Dat heeft met name te maken met dat er wordt gezegd dat budgetten worden gebundeld in één nieuwe regeling. Die zal pas in het najaar van 2022 worden gepubliceerd, en dan is er vervolgens pas in het eerste kwartaal van 2023 bekend welke middelen de gemeente Groningen gaat ontvangen. Daar gaat het beleid op worden aangepast en zo nodig de beschikbare middelen, en daarna wordt de raad geïnformeerd. We weten natuurlijk allemaal dat we voor een groot deel afhankelijk zijn van het Rijk, we weten ook dat we met hun koopkrachtcrisis te maken hebben. Dus mijn vraag is: is het niet straks misschien het probleem dat oprijst dat de gemeente te weinig gaat ontvangen en het zelf maar weer moet oplossen? Kan de wethouder dat ook misschien uitleggen, zodat wij het beter kunnen duiden? Dank u wel.

00:22:33

*Voorzitter:* Dank u wel. Dan geef ik als derde het woord aan de heer Koks van de SP.

00:22:41

*De heer Koks:* Dank u wel, voorzitter. Wij staan achter het programma zoals het college nou voorligt. Ook die verlenging daarvan is helemaal prima. We hebben een paar vragen. We hebben twee inspraakreacties gekregen van de werkgroep en ook nog van de Stadadviseert die tegenwoordig AD SG heet. De vraag over de inspraakreactie van de werkgroep hadden

wij ook. We zijn benieuwd wat de wethouder doet met die inspraakreactie. Dat geldt ook voor de inspraak reactie van de Stadadviseert. Die wijzen met name op het gezondheidsbevorderende effect als mensen zelf mee verantwoordelijk worden voor voorzieningen in hun wijken. We zijn benieuwd wat het college daarvan vindt. Dan hebben we vervolgens nog een opmerking. We hebben natuurlijk allemaal de bedoeling met dit beleid dat de kloof tussen de Noordelijke wijken, de zuidelijke wijken en de leeftijdsverwachting de kloof kleiner wordt. We realiseren ons helemaal prima dat dat een lastige klus is, maar we willen daar toch wel vragen aan het college hoe het college gaat meten dat die kloof ook daadwerkelijk minder wordt. Het is nou zeven jaar, geloof ik. Heeft het college daar een perspectief in over een paar jaar dat dit beleid bijdraagt aan het verkleinen van die kloof? Dan heb ik nog twee laatste dingen en dan wil ik graag eerst mijn dia. Die zou op het scherm getoverd worden en dat gebeurt nu. Dat is een dia over het reclamebeleid. We zien in de stad regelmatig dit soort reclames waarvan je kunt zeggen dat die niet in zijn geheel en al in het gezondheidsbeleid passen zoals we die willen realiseren. Dat geldt ook voor reclames over gokken, over fossiele brandstoffen, slurpers en noem maar een aantal reclame-uitingen op die haaks staan op dit gezond beleid. Dit zijn meestal ook gemeentelijke zuilen waar opgeplakt wordt en wij willen van het college vragen wat het gaat doen om te voorkomen dat ons reclamebeleid haaks staat op dit gezondheidsbeleid. Dan heb ik nog een laatste vraag, en dan wil ik graag mijn laatste dia. Hoe gaat het college ervoor zorgen dat dit soort verschijnselen zich niet meer kunnen voordoen? Dit is een uiting van de dienst RO neem ik aan, voor een tabaksspeciaalzaak waar de gemeente Groningen een bijdrage aan levert om dat te realiseren. Het lijkt ons toch wat merkwaardig dat de gemeente Groningen aan de ene kant anti-roken stimuleert, en daar zijn wij groot voorstander van, en aan de andere kant deze uitingen heeft. Het is zo dat in het beleid één van de doelstellingen staat om alle gezondheidselementen in de haarvaten van de gemeente te laten doordringen. Het lijkt mij helemaal goed als ook dit soort uitingen dan niet meer kunnen voorkomen. Dat was het.

00:25:46

*Voorzitter:* Dank u wel. Dan gaan we naar de laatste fractie. Dat is de fractie van de D66, mevrouw Gietema.

00:25:53

*Mevrouw Gietema:* Dank voorzitter. Fijn dat ik een aantal vragen mag stellen. Wij steunen helemaal de integrale aanpak van gezondheid. Wij zien dat dat ook invloed heeft op heel veel verschillende leefgebieden. Ik heb een aantal vragen, waarvan de eerste gaat over het uitgangspunt wat wordt genoemd in het raadsvoorstel. Wat er staat is dat het college bestaanszekerheid ziet als een basisvoorwaarde voor gezondheid en we zouden willen vragen in hoeverre het college het met ons eens is dat er ook een bepaalde wederkerigheid in zit, dat juist ook gezondheidsproblemen kunnen leiden tot problemen met bijvoorbeeld inkomen. Daarnaast zien we natuurlijk een ontzettende grote stijging van mentale problemen onder alle inwoners, jong, oud, werkend, niet werkend, studierend en noem maar op, en wij vragen ons af in hoeverre dit plan wat voorligt voldoende inspeelt op ook de groeiende vraag aan zorg. De tweede vraag is over positieve gezondheid wat wordt genoemd. Daar zijn we ontzettend enthousiast over en we vragen ons af in hoeverre dit echt de visie is, positieve gezondheid waar invulling aan wordt gegeven, en of dit ook echt een

werkwijze wordt die breed wordt doorgevoerd, bijvoorbeeld ook rondom armoede en schulden? Tot slot sluit ik me aan bij de vragen van mevrouw Menger. Het financiële kader lijkt niet heel sterk op dit moment. Het is heel erg afhankelijk van verschillende factoren, dus we vragen ons af in hoeverre we hier als raad ook in worden meegenomen bij de vaststelling van definitieve kaders.

00:27:42

*Voorzitter:* Helder, dank u wel. Dan ga ik voor de beantwoording naar wethouder Molema.

00:27:49

*Wethouder Molema:* Dank u wel. Ik wil in ieder geval beginnen met de werkgroep Toegankelijkheid te bedanken voor hun bijdrage, want we hebben onlangs de kennismaking gehad en ook met de nieuwe raad. Volgens mij is er een enorm constructieve samenwerking waarbij we proberen om zo goed mogelijk rekening te houden met de inbreng. Daarin zijn we met elkaar ook gewoon lerend, dus niet alles gaat altijd meteen helemaal goed en perfect. We weten soms ook dingen niet, maar we proberen op het moment dat we horen dat we ergens toch rekening mee zouden kunnen houden, ook met mensen met een chronische ziekte, daar toch zo goed mogelijk invulling aan te geven. Ik denk ook terecht. We hebben geprobeerd dat nog te verwerken in de nota. De aandacht voor de levensverwachting van mensen met een chronische ziekte of mensen met een beperking, dat daar ook terecht aandacht voor wordt gevraagd, dat daar ook verschillen in zijn ten opzichte van mensen zonder beperkingen. Dan over de vraag over de eiwittransitie bent u net een beetje te vroeg. Mijn collega De Wrede is bezig met de uitwerking van de eiwittransitie, hoe je dat zou kunnen vormgeven. Zij voert op dit moment gesprekken met heel veel verschillende partijen hoe je dat exact zou kunnen invullen. Als je kijkt naar het gezondheidsbeleid, daar zit in dat we een nieuw beleid vaststellen wat ook aansluit bij alles wat er al gebeurt en in de regio al ontwikkeld is en visies die al eerder zijn vastgesteld, en dat we jaarlijks komen met een actieplan. Op het moment dat collega De Wrede klaar is met haar uitwerking van de eiwittransitie en hoe we dat ook op een goede manier zouden kunnen verbinden aan het thema gezondheid, leefstijl en gezonde voeding, zult u dat ook terugvinden in het actieplan. U wordt jaarlijks op de hoogte gehouden wat we dan het afgelopen jaar met elkaar gedaan hebben en wat in het actieplan voor het komende jaar zit. Dus op die manier hoop ik dat ik u daarmee kan bedienen in de aandacht voor de eiwittransitie en ook in relatie tot het gezondheidsbeleid. Dan de vraag van de Stadspartij over de financiële consequenties. Ik kan het heel mooi zeggen, maar het is natuurlijk ontzettend waardeloos dat het Rijk wat wijzigt in de financiering van het gezondheidsbeleid landelijk en dat we pas ergens in de loop van begin volgend jaar antwoord krijgen hoe dat er exact uitziet. Dat brengt onzekerheid met zich mee. Wij geven die signalen ook continu af in alle overleggen die landelijk gevoerd worden, ook via de VNG. Dat is iets waar alle gemeenten op dit moment ook tegen aanlopen in de wijziging van die SPUK middelen. Wij gaan er wel van uit dat voor 2023 het budget redelijk gelijk zal blijven ten opzichte van de huidige situatie. Op het moment dat daar iets anders uitkomt, zullen we u daar natuurlijk over informeren, want het heeft betrekking op het ambitieniveau wat we met elkaar kunnen hebben daarin. Over de financiën werd de vraag gesteld: "Is dit nou genoeg?" We hebben natuurlijk ook het gesprek gevoerd over dat we best een opgave hebben op gezondheid en gezondheidsverschillen in Groningen en de illusie is niet met het bedrag dat we nu hebben,

dat je daarmee de wereld kan redden aan verschillen. Dat hangt heel erg samen, ook met bestaanszekerheid maar ook met heel veel andere thema's waarbij we andere partners nodig hebben. We kunnen dat in alle oprechtheid ook niet alleen en ik wou dat ik een spoorboekje kon zeggen: "Als we dit doen met elkaar en we werken gewoon heel erg hard, dan hebben we twee jaar levensduur in gezondheidsverschillen gewonnen." Maar dat kunnen we gewoon niet. Het enige wat we kunnen is het gesprek voeren met elkaar en dat doen we ook heel veel in de regio en kijken via welke acties we dan ook samen met partners daar op kunnen inzetten om te zorgen dat we dat verkleinen. Aan de andere kant rondom werk, inkomen en armoedebestrijding ook daar proberen duurzaam de situatie van mensen te verbeteren. Dus de illusie dat alleen het gezondheidsbeleid dit gaat oplossen, heb ik in ieder geval niet. Dat gesprek hebben we ook zo gevoerd daarover. We hebben hier werk te doen en met de juiste focus kun je ook zorgen dat je juist met het lokale gezondheidsbeleid in ieder geval een zetje in de juiste richting kan geven. We zullen u jaarlijks informeren of dat daadwerkelijk ook bijdraagt.

00:31:54

*Voorzitter:* U heeft tussendoor een vraag van de heer Koks.

00:31:57

*De heer Koks:* Ik neem aan dat dit een reactie is op mijn vraag van hoe je bepaalt wanneer die kloof kleiner wordt, maar die zeven jaar kloof komt ergens vandaan. Dat heeft waarschijnlijk één of ander wetenschappelijk instituut vastgesteld. Heeft u ook een idee hoe vaak, met welke frequentie, dat wetenschappelijk instituut bepaald hoe groot die kloof is? Dat zou een mooie kapstok kunnen zijn om te kijken of hetgeen wat we hier uitvoeren effect heeft?

00:32:23

*Wethouder Molema:* Volgens mij wordt er landelijk ontzettend veel onderzoek gedaan naar het verschil in levensverwachting en de kwaliteit van leven, want het is de andere kant natuurlijk waarop gemeten wordt. Ik weet dat de rug sowieso betrokken is bij alles wat we doen rondom healthy aging, dus dat ze daar ook meekijken, maar hoe exact die monitoring voor Groningen in elkaar zit, durf ik u niet te zeggen. Ik zal daar technisch nog wel even antwoord op laten geven de komende weken een keer. Er wordt in ieder geval landelijk op basis van verschillen in sociaaleconomische positie ontzettend veel onderzoek gedaan. Omdat dit wat in Groningen ontstaat qua verschil in kwaliteit van leven en de levensverwachting is landelijk ook een vraagstuk.

00:33:08

*Voorzitter:* U heeft nog een vraag tussendoor van de PVV. De heer Ram.

00:33:24

*De heer Ram:* Ik ben een beetje [onhoorbaar] door de beantwoording. Je hebt een bepaald gezondheidsdoel, dan heb je een aantal maatregelen die je neemt en dan wil je ook het effect meten. Die monitoring waar de SP om vraagt is natuurlijk wel een hele reële. Hoe ga je dan die gezondheidseffecten monitoren? We hebben beleid, we geven daar geld aan uit. De vraag is: hoe gaan we dit monitoren en welke maatregelen gaan we dan evalueren of ze effect hebben?

00:33:58

*Wethouder Molema:* Daarbij gaat u ervan uit dat iedere maatregel die wij één op één hebben direct een causaal verband heeft met de verbetering van de gezondheidssituatie van mensen, en dat is natuurlijk niet altijd zo. Als we het voorbeeld nemen rondom stoppen met roken kun je als gemeente daar heel veel op inzetten en kunnen mensen stoppen met roken, maar doen ze dat dan door onze maatregelen of doen ze dat dan omdat er maatschappelijk een verandering is of omdat de prijzen zijn gestegen? Wat we weten, dat is misschien wel interessant, ook voor jullie, om te weten, is dat de zorgverzekeraar ook ontzettend veel data bijhoudt rondom de gezondheid van mensen wat hun achtergrond is. Regionaal wordt er daar ongelooflijk veel op gemonitord. Wat we kunnen doen is een keer daar wat meer inzicht in geven in die gezondheidsverschillen hoe dat in elkaar zit en wat er gebeurt in Groningen. Ook dan de mogelijkheden en onmogelijkheden uitleggen wat we kunnen monitoren en waar we dan ook causaal iets zinnigs over kunnen zeggen. Gezondheidsverschillen is gewoon echt een thema. Daar hebben we het ook veel met elkaar over. We kunnen daar eens wat dieper op in gaan wat er bekend is aan de informatie en hoe je dan die informatie ook kunt gebruiken om goed te monitoren of je de juiste dingen met elkaar aan het doen bent. Als u zegt dat u daar interesse in hebt, gaan we dat gewoon een keer organiseren.

00:35:19

*De heer Ram:* Ik wil graag van het aanbod gebruik maken. Daar hebben we zeker interesse in. Aanvullend, onze partij heeft al eerder gevraagd hoe je nou leefbaarheid meet. Een jaar of tien geleden is daar uiteindelijk een monitor van brede welvaart uit gekomen. Met andere woorden, je hebt wel wetenschappelijke methodes om dat wat breder te onderzoeken. Wellicht is dat ook iets om bij gezondheid eens na te vragen hoe je dat kan doen. Dat is even een gedachte die ik dan met u meegeef.

00:35:53

*Wethouder Molema:* Mijn antwoord is dat we met elkaar kunnen meten wat de status van gezondheid is van groepen mensen. Dat is bekend. We weten ook wat de zorgkosten zijn. We weten ook dat daar best heel veel zicht op is, ook op het verschil van kwaliteit van leven en de levensverwachting. Alleen uw vraag is: wat is exact de causale relatie tussen de maatregelen die we inzetten en het effect daarop? Dat is een hele andere tak van sport die veel complexer is dan bijhouden hoe de gezondheid ervoor staat. Dat geef ik u in ieder geval mee dat dat gewoon een hele lastige is, en dat dat op alle maatregelen overal zit. Ik ga verder met de beantwoording van de vragen van de SP. Wat is er meegenomen vanuit de inspraakreacties? De werkgroep en de adviescommissie zijn redelijk vroegtijdig betrokken, dus zij hebben ook al tijdens het schrijfproces invloed gehad, dus ik kan u nu niet exact zeggen: "Op pagina acht staat die en die opmerking die daar vandaan komt." Er is continu contact geweest met de werkgroep en de adviescommissie om te zorgen dat we de bijdrage die zij hebben geleverd zo goed mogelijk in onze nota verwerkt hebben. Ik kan een aantal punten noemen. U kunt ook terugvinden dat het verschil in levensverwachting gewoon opgenomen nu is in de nota, met dank aan de inbreng van de werkgroep Toegankelijkheid. Er zijn meer punten in met de inclusiviteit van activiteiten. Dat vindt u ook terug in de nota.

00:37:32

*Voorzitter:* U heeft nog een vraag tussendoor van de heer Koks. Ik wil u wel even de tijd wijzen met elkaar.

00:37:40

*De heer Koks:* Deze twee inspraakreacties, worden die door het college noch van een antwoord voorzien aan de werkgroep en aan de Stadadviseert? Als dat zo is, dan zou ik daar graag een exemplaar van willen hebben.

00:37:54

*Wethouder Molema:* Volgens mij hebben ze allebei ook gewoon een reactie daarop gehad, omdat het merendeel gewoon overgenomen is. Er is daar al op gereageerd. Ik heb in ieder geval nergens het signaal gekregen dat ze nog wachten op een antwoord van ons daarover. Dan de vraag over het verbieden van reclames. Ik weet dat collega Bloemhoff daarmee bezig is vanuit haar EZ-portefeuille om na te denken over wat je daarmee wilt. We hebben daar als college nog geen standpunt over ingenomen. Ik snap uw vraag wel, maar er wordt gekeken hoe we daar als college naar kijken en daar wat u dan op termijn over geïnformeerd. Ik snap wel dat u daarvoor aandacht vraagt. Hetzelfde geldt voor de laatste foto wat u liet zien van het initiatief van de [onhoorbaar]winkel kijken. We leren met elkaar nog steeds iedere keer wat wil je wel en niet wilt en wat daarin helpen is. Daar worden soms afwegingen gemaakt in een bredere context dan alleen op basis van gezondheid. Niet altijd gaat alles via de beleidsadviseur gezondheid om daar mee te kijken en mee te beslissen wat er wel en niet aan initiatieven wordt meegewerkt. Ik snap uw oproep daarin en daar komen we nog een keer op terug bij u om te kijken hoe we daarin zitten als college. Ik had van tevoren wat vragen van de SP gekregen en ik ben even aan het zoeken of ik die nu allemaal gehad heb. Dan D66, bestaanszekerheid hangt met elkaar samen. Aan de ene kant zie je dat op het moment dat er vraagstukken zijn, bestaanszekerheid dat er gezondheidsverschillen ontstaan, maar dat kan natuurlijk ook door gezondheidsverschillen komen. Positieve gezondheid zit breder in het sociaal domein en komt terug als methodiek. Ik hoor hem ook trouwens heel erg veel bij onze netwerkpartners terug, dat dat een methodiek is die iedereen gewoon een heel warm hart toedraagt en waarnaar wordt gekeken. Dan had u nog vragen over de groeiende vraag van de zorg en of het budget nu voldoende is. Het is gewoon beperkt wat je met het huidige budget voor gezondheidsbeleid kan doen en je hebt daarin dus echt andere partijen nodig, zoals zorgaanbieders maar ook Menzis, de ziekenhuizen, ook onze onderwijspartners daarin om daar mee te kijken en collega's die bezig zijn met bestaanszekerheid, armoede, EZ en noem alles maar op. Qua leefomgeving is het natuurlijk ook een heel wezenlijk onderdeel: sport, bewegen en noem maar op. Het is echt een samenvloeiende daarin. Ik hoop dat ik daarmee alle vragen beantwoord.

00:40:35

*Voorzitter:* Volgens mij was er nog een kleine nabrand van de heer Koks.

00:40:38

*De heer Koks:* Het college zegt dat ze naar het reclamebeleid gaat kijken. Dat is mooi. Er moet veel gekeken worden. Heeft het college ook een idee wanneer het kijken afgerond is? Met name ook omdat ik begrepen heb dat een deel van de contracten die met die reclameborden te maken hebben over niet al te lange termijn afloopt.

00:41:01

*Wethouder Molema:* Ik kijk heel even mijn collega aan of wij allebei een idee hebben, maar wij denken dat het komende jaar misschien wel een mooie toezegging is, dat daar ergens daarbinnen wel iets terugkomt richting de raad. Dat is niet heel exact, maar het is in ieder geval een periode voor u.

00:41:20

*De heer Koks:* We hebben rekening gehouden met het mogelijke feit dat een aantal contracten halverwege volgend jaar aflopen.

00:41:26

*Wethouder Molema:* Ik durf het namelijk niet zo goed toe te zeggen, want ik weet dat ze het gerelateerd heeft aan de huidige contractpartners maar ook om te kijken naar de inkomstenkant wat eronder ligt. Ik heb het er met haar al een keer over gehad en ik weet dat ze ermee bezig is, maar de exacte periode weet ik niet. Daarom hou ik de slag om de arm met het komende jaar ergens.

00:41:44

*Voorzitter:* Dank u wel. De heer Leemhuis heeft nog een vraag, een korte vraag hoop ik gezien de tijd.

00:41:48

*De heer Leemhuis:* Het is geen vraag. Ik heb eerder een keer een mondelinge vraag gesteld precies hierover en toen heeft de toenmalige wethouder Benjamins aangekondigd dat voor dat er een nieuw contract komt de raad daarover de ruimte krijgt om daar hun mening over te geven. Dus dat gaat gewoon komen heeft het college al toegezegd.

00:42:06

*Voorzitter:* Dank je wel voor deze toelichting. Mevrouw Gietema heeft nog een laatste vraag, zag ik.

00:42:15

*Mevrouw Gietema:* Wij vroegen ons af of de wethouder ons even kort kan toelichten hoe de raad verder wordt meegenomen in dit proces?

00:42:24

*Wethouder Molema:* Wat de insteek nu is, is dat ieder laatste kwartaal van het jaar we bij de raad komen met het actieplan voor het komende jaar en terugblikken op het afgelopen jaar. Ik kan me wel voorstellen, omdat die nu wordt vastgesteld, dat het ergens in het eerste kwartaal komt. Dat is de insteek, dat er ieder jaar aan het einde van het jaar de raad wordt bijgepraat over wat we doen, exact in de uitvoering op het thema op ons lokale gezondheidsbeleid. De vraag dan over de eiwittransitie. Op het moment dat die eerder komt zullen we natuurlijk altijd kijken of we die al wat eerder in kunnen passen. Hij komt er straks. Binnenkort komt die uitwerking voor het eerste jaar op de agenda van de raad weer een keer terug.

00:43:09

*Voorzitter:* Een kleine navraag, maar dan gaan we ook echt afsluiten, want er is nog een stuk.

00:43:14

*Mevrouw Gietema:* Dat klopt dus dat zodra het actieplan er ligt we die als raad met z'n allen



kunnen bespreken en daar wensen of bedenkingen op kunnen geven. Helemaal helder. Dank.

00:43:24

*Voorzitter:* Als voorzitter heb ik ook nog een aanvullende vraag aan u als fracties rondom dit stuk. Aangezien er veel vragen en discussie over is, is het voldoende besproken op deze manier en kan het als conformstuk naar de raad of moet dit als discussiestuk naar de raad? Nee. Mevrouw Bosma.

00:43:49

*Mevrouw Bosma:* Zou ik daar nog één ding over mogen zeggen?

00:43:51

*Voorzitter:* U krijgt het woord nu.

00:43:52

*Mevrouw Bosma:* Dank u wel. Mijn fractie is heel blij dat er in de evaluatie of in het actieplan zoals u het noemt, meer aandacht komt voor de eiwittransitie. Ik zou toch nog wel willen benadrukken dat wij het jammer vinden dat die urgentie van de eiwittransitie nu in zo een beperkt mate eraan is toegevoegd.

00:44:16

*Voorzitter:* Helder, dank u. Heb ik daarmee ook antwoord van de fracties op mijn vraag? Mevrouw Gietema nog eenmaal.

00:44:28

*Mevrouw Gietema:* We overwegen om hier nog een punt van te willen maken. Is het echt dat er hier nu een toezegging moet komen van een discussiestuk?

00:44:36

*Voorzitter:* Ik kijk even naar links naar de griffie? Het kan later ook nog. Dan sluiten we dit punt af. Dan gaan we naar het volgens conformstuk Aanvullend krediet fietsroutes spoorlijn Groningen-Sauwerd. Daarvoor geef ik het woord aan de heer Staijen Stadspartij 100% Groningen.

00:45:00

*De heer Staijen:* Dank u, voorzitter. Door het wegvallen van de Paddepoelsterbrug is dit fietspad natuurlijk extra hard nodig. Dat erkennen wij en hebben we destijds ook voor gestemd, maar ongeveer twee jaar geleden hebben dit begroot op vier miljoen. Dat geld is ook gegeven door de raad en nu nog voor het werk echt begonnen is, moet er al 25 procent bij. Eén miljoen extra vindt mijn fractie een hele grote stap extra. Voor een klein deel is het door gestegen bouwkosten. Dat snappen we. Dat is nou eenmaal op dit moment zo. Het grootste deel, voorzitter, is omdat er destijds geen of nauwelijks rekening is gehouden met de eisen van ProRail om op het spoor terug te mogen bouwen. Dat is de enige vraag die wij hierbij hebben. Is dit toen gewoon vergeten of is dit bewust niet meegenomen om het project destijds gemakkelijker door de raad te krijgen?

00:45:52

*Voorzitter:* Dank u wel. Ik geef het college het woord en wethouder Wijnja zal het woord voeren.

00:45:59

*Wethouder Wijnja:* Dank u wel, voorzitter. Dan ga ik mij even beperken tot het laatste gedeelte van de vraag en zal ik niets zeggen over de prijsstijgingen, want daar zegt de heer Staijen zelf al iets over. Misschien heel kort nog, op het moment dat het project is aanbesteed wisten we een aantal dingen nog niet en dat wist de aannemer natuurlijk ook niet. Dan is het gewoon zo dat je die kosten gewoon niet kunt verhalen op de aannemer en daarom zitten die hiervoor een deel in. Wat betreft de eisen van ProRail is er vooraf uitgebreid overleg gevoerd en was het uitgangspunt van het contract dat het baanlichaam verbreed of opgehoogd wordt met zand. Deze eis is toen gesteld door ProRail. Voorafgaand aan de aanbesteding leek het dat te verwachten settingsverloop op basis van globale berekening verenigbaar was met deze eis van ProRail. Het ontwerp, dus inclusief alle detailberekeningen, zijn door ons voorafgaand aan de aanbesteding niet volledig uitgewerkt. Dat is inherent aan de gekozen contractvorm. Daardoor kon dus ook niet toe met 100 procent zekerheid gesteld worden dat het ophogen met zand niet mogelijk was. Nu uitgebreide detailberekeningen zijn uitgevoerd door de aannemer blijkt dat er te grote zettingen ontstaan ter plaatse van de spoorbaan om het werk veilig en beheerst te kunnen uitvoeren in die zand wordt toegepast. In dit geval zal ProRail geen vergunning afgeven. Om een vergunbaar ontwerp te maken zijn er lichte ophoogmaterialen nodig en wij kunnen in redelijkheid die extra kosten niet volledig alloceren bij de aannemer. Dat is de verklaring voor dat deel van de kosten.

00:47:45

*Voorzitter:* Zijn daarmee uw vragen beantwoord?

00:47:46

*De heer Staijen:* Voldoende.

00:47:47

*Voorzitter:* Dank u wel. Iemand anders dan hier nog een vraag aanvullend over? Dan dank ik u hartelijk. Ik check nog voor de laatste, want de eerste conformstuk hebben we al besproken. Dat gaat of als conform door de raad of u geeft een ander signaal. Voor het tweede deel is de vraag: kan dit als conformstuk naar de raad? Ik zie instemmend geknik. Dank u wel. Dank u wel voor uw aanwezigheid, de fracties voor hun vragen. Werkgroep Toegankelijk Groningen, dank voor het inspreken, en ik wens u allen een fijne avond.